

НАЦИОНАЛЕН
ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XI, БРОЙ 4, 2012

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Председател Весела Караиванова
Членове Антоанета Ганчева
Елина Чалъкова
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Снежана Малакова

Редактор Петър Иванов
Коректор Маргарита Чешмеджиева
Предпечат Калина Минчева
ISSN 1311 9656

Адрес на редакцията: 1303 София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64

Тел: 02 926 12 34

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Обръщение на управителя на НОИ	3
Осигуряването в числа	
Консолидиран бюджет на държавното обществено осигуряване през 2013 г. – политики, прогнози и параметри.....	4
Нормативна уредба	
Промени в сроковете за подаване на болнични листове	7
Услуги	
Нова електронна услуга за изчисляване на прогнозна пенсия.....	9
Обучение и развитие	
Студентските стажове и младежките програми за заетост в НОИ – реална възможност за първи стъпки в кариерата	11
Анализи	
Анкетно проучване “Удовлетвореност на клиентите от качеството на услугите, оказвани от НОИ” – анализ на резултатите за 2012 г.	15
Евроинтеграция	
Втори семинар на Комуникационната мрежа за координация на системите за социална сигурност (SSC) - Брюксел, 8-9 октомври 2012 г.	21
Чужд опит	
Реформите в осигурителните системи в Европа – решения, тенденции и законодателни промени в социалното осигуряване на част от страните на стария континент	23
Празникът	
Националният осигурителен институт отбеляза професионалния си празник	27

УВАЖАЕМИ ЧИТАТЕЛИ,

Краят на всяка календарна година е време за равностметка на изминалия период и планиране на приоритетите за следващите дванадесет месеца. Дейността на Националния осигурителен институт (НОИ) през 2012 г. беше насочена към постигане на целите, заложи в актуализираната Стратегия за развитие на НОИ (2012-2014 г.) и изпълнение на поставените оперативни задачи. Ключовата цел беше да направим решителна крачка в повишаване на качеството на обслужването и удовлетвореността на ползвателите на предоставяните от НОИ услуги.

За да бъдат съкратени сроковете на основните административни процедури, още в началото на 2012 г. бяха извършени нормативни промени и подобрения в организацията на работата. Данните за отпуснатите, изменените и преизчислените пенсии по заявления, подадени в периода 1 януари - 30 април 2012 г. показват значително ускоряване на сроковете. Разпорежданията по 90% от постъпилите заявления през 2012 г. са издадени в рамките на три месеца от постъпването им, докато през същия период на 2011 г. са обслужени 68% от постъпилите заявления. Усилията и действията в тази посока ще продължат и през следващата година.

През м. юли 2012 г. стартира работата си Контактният център на НОИ като нов и ефективен канал за предоставяне на информация на клиентите на системата. Подобри се и вътрешната комуникация в института чрез въвеждане на Интранет портал от началото на м. септември. За по-добрата информираност и комуникация с потребителите беше разработена нова интернет страница на НОИ с подобрена функционалност и възможности за внедряване на нови електронни услуги. В края на тази година стартира нова електронна услуга, която позволява на бъдещите пенсионери да изчисляват прогнозния размер на бъдещата си пенсия. Ползването на услугата ще подпомогне лицата по-добре да планират очаквания пенсионен доход и да вземат информирано решение за излизане в пенсия. През 2012 г. беше извършена значителна подготвителна работа за проучване на потребностите на клиентите и за създаване на необходимите предпоставки за успешна реализация на нови електронни услуги. Това ни дава основание да смятаме, че 2013 г. ще бъде преломна в предлагането на нови електронни административни услуги от НОИ.

Отминаващата 2012 г. ще остане в летописа на организационното развитие на НОИ и като годината, в която започна прилагането по отношение на администрацията на НОИ на Закона за администрацията и Закона за държавния служител. Това наложи промяна в организационно-управленската структура на института, в типа на правоотношенията на служителите от администрацията и цялостното обновяване на вътрешните актове. Действията по оптимизацията на системата на НОИ ще продължат и през следващите години.

Краят на всяка календарна година е и времето, през което приключва бюджетната процедура с приемането на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО). През следващата година НОИ ще изпълнява бюджет на стойност над девет милиарда лева, което представлява 11,1% от планирания брутен вътрешен продукт (БВП) на страната. Основният приоритет в приетия от Народното събрание на 5 декември 2012 г. Закон за бюджета на ДОО (обн. ДВ, бр. 99/2012 г.) е осигуряването на необходимите средства за планираното от 1 април 2013 г. увеличение на размерите на всички пенсии, отпуснати до края на 2012 г. Общият размер на планираните разходи за пенсии през 2013 г. възлиза на около 7,9 млрд. лева, което е с 600 млн. повече от планираните разходи за пенсии през 2012 г. Относителният дял на разходите за пенсии в БВП за следващата година се очаква да достигне 9,6%, а средният размер на пенсиите след планираното от 1 април 2013 г. увеличение ще замества 59,1% от средния размер на нетния осигурителен доход за страната.

От 1 януари 2013 г. влизат в сила редица промени в КСО, осъществени с преходните и заключителните разпоредби на Закона за бюджета на ДОО за 2013 г., Закона за изменение и допълнение на Закона за данъка върху добавената стойност (обн. ДВ, бр. 94 от 30.11.2012 г.) и Закона за награждаване на лица за особени заслуги към българската държава и нация (обн. ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г.). В областта на краткосрочните обезщетения се въвежда нов, единен срок за подаване на документите за изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност, за бременност и раждане и за отглеждане на малко дете. Нормативната уредба на пенсиите се допълва с въвеждане на определена възраст като условие за придобиване на право за пенсия за военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Налице са промени и в размера на осигурителните вноски за лицата, които се пенсионират при условията на чл. 69 КСО, както и в реда за внасяне на осигурителни вноски.

Последният брой за 2012 г. на информационния бюлетин на НОИ достига до своите читатели в нов, електронен вариант. Занапред бюлетинът ще се "издава" и разпространява само в електронен вид. Това ще позволи на редакторския екип да реагира по-бързо на актуалните теми и събития и ще ускори пътя на бюлетина до неговите читатели.

В навечерието на Новата 2013 г. желая на служителите на Националния осигурителен институт здраве и нови професионални успехи, а на всички читатели на бюлетина - мирна, плодотворна и щастлива Нова година!

Бисер Петков
Управител на НОИ

КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ НА ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ ПРЕЗ 2013 Г. – ПОЛИТИКИ, ПРОГНОЗИ И ПАРАМЕТРИ

Антоанета Ганчева,
директор на дирекция “Анализ, планиране и прогнозиране”

Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) за 2013 г. е разработен в изпълнение на Решение № 41 на Министерския съвет от 20 януари 2012 г. за бюджетната процедура за 2013 г. и указанията за подготовка на проектите на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити за 2013 г. В него, на базата на събраната информация и направените актюерски прогнози, са отразени основните финансови и статистически параметри, с които се очаква да се характеризира държавното обществено осигуряване (ДОО) през следващите дванадесет месеца.

Отчет на приходите и разходите през 2012 г.

Очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2012 г. по приходите (на база отчет за м. ноември) показва, че ще постъпят в НОИ 3840,2 млн. лв. или с 37,8 млн. лв. (1,0 %) по-малко от плана за годината.

При общите разходи очакваната икономия е 75,4 млн. лв. или 0,9 % от планираните за годината 8 455,2 млн. лв. По отделните социалноосигурителни програми очакваните данни са следните:

- пенсии – 7 259,8 млн. лв. (икономия от 54,2 млн. лв. или 0,7 % от плана);
- краткосрочните обезщетения – 1 047,6 млн. лв. (икономия от 15,3 млн. лв. или 1,4 % от плана).

Очакваното намаление на субсидията в края на 2012 г. е в порядъка на 41,0 млн. лв.

Заложени социално-осигурителни параметри за 2013 г.

В консолидирания бюджет на ДОО по приходите и разходите за 2013 г. са заложени следните

социално-осигурителни параметри:

- Брой осигурени лица – 2 777 379, което е с 12 200 (0,4 %) повече от планираните за 2012 г.;
- Среден осигурителен доход, обявяван от НОИ – 637,80 лв., което е с 3,2 % повече от очаквания среден осигурителен доход (618,0 лв.) за 2012 г.;
- Брой на безработните лица с право на обезщетения при безработица – 110 500 или с 5 800 (5,0 %) по-малко от планирания брой за 2012 г.;
- Средногодишен брой пенсионери – 2 212 860, с 6 600 (0,3 %) по-малко от очакваните за 2012 г.

Заложени политики за приходите и разходите през 2013 г.

В областта на приходите, спрямо действащото законодателство в КБДОО за 2013 г., са заложени следните политики:

- Запазват се размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на ДОО, Учителския пенсионен фонд (УПФ) и участието на държавата в осигуряването за фонд “Пенсии” чрез трансфер в размер и по ред определени в чл. 21, т.5 на Кодекса за социално осигуряване (КСО) на нивата от 2012 г.;
- Само за работещите в специалните ведомства, които се пенсионираат при условията на чл.69 от КСО се предвижда увеличение на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” с 20 процентни пункта. Ефектът върху приходите на ДОО от увеличението на осигурителната вноска е около 240,0 млн. лв. допълнителен приход;
- Повишават се минималните осигурителни прагове по основни икономически дейности и групи професии средно с 3,3 % спрямо 2012 г. с положителен ефект върху приходите от около

27 млн. лв.;

- Запазва се диференцираният минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица, съобразно облагаемия им доход за 2011 г. съответно в размер на 420 лв., 450 лв., 500 лв. и 550 лв.

- Запазва се минималният осигурителен доход за земеделските производители и тютюнопроизводители - 240 лв.;

- Максималният месечен размер на осигурителния доход се увеличава на 2 200 лв. през 2013 г. Ефектът върху приходите на ДОО от увеличението на максималния осигурителен доход е около 43,8 млн. лв. допълнителен приход от осигурителни вноски. Броят на осигурените лица с осигурителен доход, ограничен на максималния към 30 юни 2012 г. е около 107 000, от които около 21 000 са с действителен деклариран доход до 2200 лв.;

- За 2013 г. се предвижда отново нулева вноска за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” и максималният размер на обезщетението се запазва на 1000 лв.

В областта на разходите в КБДОО за 2013 г. са заложили следните политики:

- Увеличава се минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 1 април 2013 г. от 145 лв. на 150 лв.;

- Увеличава се размерът на социалната пенсия за старост от 1 април 2013 г. от 100,86 лв. на 110 лв.;

- Увеличава се максималният размер на получаваните една или повече пенсии от 1 април 2013 г. от 700 лв. на 770 лв. Общият брой на пенсионерите с ограничен размер на пенсията/пенсиите към 30 юни 2012 г. е 51 895, като 16 631 от тях са с действителен размер до 770 лв.;

вителен размер до 770 лв.;

- Пенсиите за трудова дейност от 1 април 2013 г. се осъвременяват диференцирано според годината на отпускане на пенсията (*Таблица 1.*);

- Вдовишката добавка се запазва в размер на 26,5 % от пенсията/пенсиите на починалия съпруг или съпруга, но пенсията на починалия се осъвременява според предвидената индексация;

- Запазва се минималният дневен размер на обезщетението за безработица - 7,20 лв. и ограничението му на ниво от 60 % от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа;

- Антикризисната мярка за изплащане на обезщетенията за временна неработоспособност, приета в средата на 2010 г., е заложила като норма и в КБДОО за 2013 г. Така през следващата година първите три дни от неработоспособността ще продължат са за сметка на осигурителя (70 % от среднодневното брутно трудово възнаграждение), а от четвъртия ден обезщетението ще се изплаща от НОИ в размер на 80 %/90 % от среднодневното брутно трудово възнаграждение;

- Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения - 18 календарни месеца при временна неработоспособност, а при бременност и раждане и при безработица - 24 месеца;

- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане - 410 дни;

- Запазва се размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до двегодишна възраст - 240 лв.

Таблица 1. Проценти на увеличение на пенсиите за трудова дейност.

Пенсии	Натрупан ХИПЦ – средно-годишен	Процент на увеличение от 1 април 2013 г.
Отпуснати към 31.12.2009 г.	за второто полугодие на 2009 г., 2010 г., 2011 г. и 2012 г.	9,8 %
Отпуснати през 2010 г.	за 2010 г., 2011 г. и 2012 г.	8,8 %
Отпуснати през 2011 г.	за 2011 г. и 2012 г.	5,7 %
Отпуснати през 2012 г.	за 2012 г.	2,2 %

Очаквани резултати от заложените в Консолидирания бюджет на ДОО през 2013 г. параметри

1. По приходите и трансферите се предвиждат да постъпят общо 9 054,7 млн. лв. От тях се очаква приходите от осигурителни вноски да са 4 287,1

млн. лв., тези от неданъчни приходи - 24,8 млн. лв., а трансферите от републиканския бюджет да са на стойност 4 743,5 млн. лв. В трансферите са включени средствата от републиканския бюджет за фонд “Пенсии” в размер 12 % върху сбора на осигурителните доходи на всички осигурени лица

(2 510,4 млн. лв.), трансферът от републиканския бюджет за пенсиите, несвързани с трудова дейност и добавки (324,6 млн. лв.) и трансферът за покриване на недостига от средства (1 908,6 млн. лв.)

2. За 2013 г. се предвижда общо по разходите и предоставените трансфери средствата да бъдат в размер на 9 051,3 млн. лв. В тях са включени разходите:

- за пенсии – 7 899,3 млн. лв. (87,3 % от общите разходи);
- за социални помощи и обезщетения – 1 067,6 млн. лв. (11,8 % от общите разходи);
- за издръжка на службите по социалното осигуряване – 76,7 млн. лв. (0,85 % от общите разходи);
- други разходи – 0,6 млн. лв. (разходите за отбранително-мобилизационна подготовка и разходи за лихви);
- предоставени трансфери – 7,2 млн. лв. (3,2 млн. лв. от тях за Агенцията за социално подпомагане и за фонд ”Условия на труд” – 4,0 млн. лв.).

Разходите за пенсии (без пощенски такси и ДДС) през 2013 г. са 7 852,6 млн. лв., като нарастват с 582,6 млн. лв. спрямо бюджета за 2012 г. Това се дължи основно на индексацията на пенсиите от 1 април 2013 г. (492,6 млн. лв.), на по-високите размери на новоотпуснатите пенсии в сравнение с размерите на прекратените (около 60,0 млн. лв.) и целогодишния ефект във връзка с увеличението на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст, считано от 1 юни 2012 г. от 136,08 на 145 лв. (около 30,0 млн. лв.).

Относителният дял на разходите за пенсии от БВП за 2013 г. е 9,6 на сто. Средният размер на пен-

сията на един пенсионер през годината се предвижда да достигне 295,32 лв. (8,6 % ръст), при очакван среден размер за 2012 г. – 271,98 лв. Планираният нетен коефициент на заместване е 59,1 %, а brutният коефициент на заместване е 46,3 %.

Разходите за социални помощи и обезщетения за 2013 г. се предвижда да бъдат в размер на 1 067,6 млн. лв. В тази група разходи най-голям дял заемат разходите за парични обезщетения за безработица (352,7 млн. лв. или 33 % от този вид разходи), следвани от обезщетенията при временна неработоспособност поради общо заболяване (съответно 290,4 млн. лв. и 27,2 %), обезщетенията за бременност и раждане – 285,5 млн. лв. и 26,8 %) и обезщетенията за отглеждане на малко дете до двегодишна възраст, които са 114,5 млн. лв. или 10,7 % от разходите за социални помощи и обезщетения за 2013 г.

В Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване за 2013 г. са предвидени 15,4 млн. лв. за финансиране на дейността, свързана с профилактика и рехабилитация на осигурените лица.

За разходите за службите по социално осигуряване (Централно управление и териториалните поделения на Националния осигурителен институт) са предвидени 76,7 млн. лв. или 0,85 % от общите разходи. В тази сума са включени разходите за заплати, осигуровки, издръжка на системата, разходи за членски внос и капиталови разходи.

Очаква се Консолидираният проектобюджет на държавното обществено осигуряване за 2013 г. да приключи с недостиг в размер на 1 908,6 млн. лв. За да се балансира бюджетът на нула, този дефицит следва да се финансира от републиканския бюджет под формата на допълнителни субсидии за покриване на недостига от средства.

НОРМАТИВНИ ПРОМЕНИ В КСО ЗА 2013 Г. ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЛАЩАНЕТО НА ПАРИЧНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА ВРЕМЕННА НЕРАБОТОСПОСОБНОСТ

Нели Вангелова,

държавен експерт по осигуряването в отдел "Парични обезщетения",
дирекция "Осигуряване и краткосрочни плащания"

С § 47 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност са изменени разпоредбите на чл. 40а, чл. 48б и чл. 52б от Кодекса за социално осигуряване (КСО), касаещи сроковете за представяне в съответното ТП на НОИ на необходимите документи за изплащане на паричните обезщетения при временна неработоспособност, бременност и раждане и за отглеждане на малко дете. Измененията са обнародвани в държавен вестник брой 94 от 30.11.2012 г. и влизат в сила от 1 януари 2013 г. Съгласно изменените разпоредби се въвежда единен краен срок за представяне на документите в съответното ТП на НОИ - 15-то число на месеца, който не е обвързан с изплащането, начисляването или неначисляването на трудовите възнаграждения и с подаването на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО. Промяната се налага заради определянето на нов срок за внасянето на осигурителни вноски, който също не е обвързан с изплащането, начисляването или неначисляването на трудовите възнаграждения - до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът, и има за цел по-бързото изплащане на паричните обезщетения на правоимащите лица.

След 1 януари 2013 г. осигурителите, техните клонове и подразделения, осигурителните каси и самоосигуряващите се лица са длъжни да представят в ТП на НОИ необходимите документи в новите срокове, а те са следните:

- от осигурителите, техните клонове и подразделения и осигурителните каси – до 15-то число на месеца, следващ този, през който осигуреното лице е представило пред осигурителя документите за

изплащане на съответното обезщетение (болничен лист и/или заявление-декларация);

- от самоосигуряващите се лица - до 15-то число на месеца, следващ този, през който е издаден болничният лист, съответно до 15-то число на месеца, следващ този, от който се иска изплащане на обезщетението за бременност и раждане по чл. 50-51 от КСО или обезщетението за отглеждане на малко дете по чл. 53 и чл. 54 от КСО.

Във връзка с това, след 1 януари 2013 г. и до изменението в образеца на придружителното писмо, приложение № 8 към Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (НИИ-ПОПДОО) не следва да се попълват реквизитите, свързани с изплащането/начисляването на възнагражденията и с подаването на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 КСО в компетентната териториална дирекция на Националната агенция за приходите.

Важно е да се отбележи, че тъй като закононоопределеният срок – 15-то число на месеца, е краен, документите за изплащане на паричните обезщетения могат да се представят в ТП на НОИ преди изтичането му. Например, ако служител е във временна неработоспособност през периода от 7 януари до 11 януари 2013 г. вкл., за което е издаден болничен лист и е уведомен осигурителят, и болничният лист е представен на осигурителя на 14 януари 2013 г., този болничен лист следва да се представи в съответното ТП на НОИ най-късно до 15 февруари 2013 г. Няма пречка същият да се представи от осигурителя в ТП на НОИ, заедно с другите необходими документи, още на 14 януари 2013 г., като паричното обезщетение по него ще

бъде изплатено в срока по чл. 23 от Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване, най-късно до 4 февруари 2012 г. (15-я работен ден след представяне на документите).

Неспазването на крайния срок за представяне на необходимите документи в ТП на НОИ води до търсене на административно-наказателна отговорност от осигурителя/самоосигуряващия по чл. 349 от КСО.

С преходните и заключителните разпоредби на Закона за бюджета на ДОО за 2013 г. се правят изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване (КСО), касаещи изплащането на паричните обезщетения при временна неработоспособност.

С изменението на чл. 40, ал. 5 от КСО, антикризисната мярка, според която работодателят заплаща на осигуреното лице за първите три работни дни от временната неработоспособност 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение за месеца, в който е настъпила временната неработоспособност, но не по-малко от 70 на сто от среднодневното уговорено възнаграждение, се залага като постоянна разпоредба в КСО. Изменението е съобразено с действащото законодателство в много страни-членки на Европейския съюз, съгласно което заплащането от страна на работодателя е за значително по-дълги периоди или съществува гратисен период, през който на лицата не се изплащат обезщетения. Освен това се създава и заинтересованост у работодателите да контролират

основателността на издаваните болнични листове, особено за по-кратки периоди.

С новата разпоредба на чл. 40, ал. 7 от КСО се създава нормативно основание осигурените лица да възстановяват получените от тях парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване за периода, за който им е отпусната пенсия за инвалидност за същото заболяване. Независимо че в тези случаи обезщетенията са получени добросъвестно, те следва да бъдат възстановени, тъй като за един и същ осигурен риск – общо заболяване, не могат да се получават две различни осигурителни плащания от ДОО. Това произтича от разпоредбите на чл. 73 от КСО и чл. 12, т. 6 от Наредбата за медицинската експертиза (НМЕ). Разпоредбата на чл. 12, т. 6 от НМЕ, “забранява” издаването на болничен лист за временна неработоспособност на лица, за заболяване, за което ТЕЛК/НЕЛК е определила 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, тъй като тези лица са с право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване. Съгласно чл. 73 от КСО правото на пенсия за инвалидност се поражда от датата на инвалидизиране, а за слепите по рождение и за ослепелите преди постъпване на работа – от датата на заявлението, като пенсията за инвалидност се отпуска за срока на инвалидността. Така предвид разпоредбите на чл. 73 от КСО и на чл. 12, т. 6 от НМЕ лице, което е с право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване, не може да получава и парично обезщетение за временна неработоспособност за същото заболяване, за което ще получава пенсия.

НОВА ЕЛЕКТРОННА УСЛУГА ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ПРОГНОЗНА ПЕНСИЯ

Електронните услуги, предоставяни от Националния осигурителен институт, са неделима част от Стратегията на НОИ за периода 2012-2014 г., основана на стремежа на институцията за повишаване качеството на обслужване и удовлетвореността на ползвателите на услуги. В контекста на заложените в документа стъпки за пълноценно отговаряне на нуждите на клиентите, електронното обслужване изпълнява важна роля, както за оптимизация на процедурите за отпускане и изплащане на пенсии, обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (ДОО), така и за изграждане на нова административна практика и култура. Така този вид услуги се превръщат във важен фактор за съкращаване на сроковете за ефективно удовлетворяване на нуждите на клиентите и прилагането на модерните технологии и иновативност, с цел повишаване на качеството.

Изчисляване на прогнозна пенсия

“Изчисляване на прогнозен индивидуален коефициент и прогнозен размер на пенсията” е новата електронна услуга, която вече е достъпна за потребителите чрез сайта на НОИ. Тя е предназначена за лица, на които не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст. Услугата позволява изчисляването на прогнозен индивидуален коефициент и прогнозен размер на пенсия за осигурителен стаж и възраст. По този начин лицата, на които им предстои пенсиониране, могат да вземат информирано решение дали да го направят или да продължат да работят.

Услугата “Изчисляване на прогнозен индивидуален коефициент и прогнозен размер на пенсията” е лесно достъпна, но изпълнението ѝ изисква попълването на лични данни (ЕГН, личен номер на чужденец /ЛНЧ/ или служебен номер), чиято защита се осигурява чрез въвеждане на Персонален идентификационен код (ПИК), издаден от НОИ.

След нанасянето на необходимите за персоналната идентификация данни, системата служебно проверява коректността на въведените идентифи-

катори, както и дали на лицето вече не е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст. В противен случай услугата не се изпълнява. При успешно преминаване през проверките формата за старт на услугата се визуализира на екрана.

За изчисляването на размера на прогнозната пенсия за осигурителен стаж и възраст се взимат предвид данните от два източника на информация:

- въведената от съответното лице информация за продължителност на осигурителния/трудовия стаж **за периодите преди 1 януари 1997 г.**, както и данните за дохода за избран 3-годишен период от последните 15 години осигурителен стаж преди тази дата.

- подадената информация за осигурителен стаж и доход от осигурителите/самоосигуряващите се, отразена в Регистъра на осигурените лица – **за периодите след 1 януари 1997 г.;**

Данните за периода до 31 декември 1996 г. се въвеждат изцяло от лицето. Осигурителният/трудовият стаж, разпределен по категории /първа, втора или трета/, се посочва съобразно календарната продължителност по всяка една категория. Извършва се сумиране на целия въведен стаж като календарна продължителност по категории и се визуализира общият стаж.

В случай, че лицето има данни за доходите си през посочените 15 години осигурителен стаж до 31 декември 1996 г. включително, но не знае кой период е най-благоприятен за него, то може да направи предварително избор чрез друг програмен продукт на НОИ, публикуван на сайта. По достъпен начин в таблица се попълват данните за осигурителния доход, след което преценката се извършва автоматично.

Информацията за осигурителния стаж и осигурителния доход на лицето за периодите след 1 януари 1997 г. е налична в Регистъра на осигурените лица и се извлича автоматично от системата. В изчисляването влизат осигурителните периоди от регистъра до последния месец с обявен от НОИ сре-

ден осигурителен доход за страната включително. Допълнителна възможност е създадена за лицата, които са работили при тежки и вредни условия на труд. Те могат да коригират данните си за осигурителен стаж, положен след 01.01 1997 г.

За определяне прогнозния размер на пенсията се взема предвид средномесечният осигурителен доход за 12 календарни месеца, предхождащи датата, от която се изчислява пенсията.

След въвеждането на необходимите изходни данни се пристъпва към автоматичното изчисляване на прогнозната пенсия в следната последователност:

- извършва се превръщане на стажа към трета категория труд в съотношение – три години осигурителен стаж от първа категория или четири години от втора категория се зачитат за пет години от трета категория труд;
- изчисляване на прогнозен индивидуален коефициент на пенсията;
- изчисляване на прогнозната пенсия към посочената в продукта дата;
- визуализиране на резултатите.

Размерът на изчислената пенсията има предварителен, прогнозен характер при въведените от лицето и извлечени от Регистъра на осигурените лица данни.

Електронният продукт не прави преценка на правото на пенсия според възрастта и осигурителния стаж на лицето, т.е. приема се, че лицето притежава необходимите условия за пенсиониране. При промяна на законодателството и информацията за осигурителен стаж и доход на лицето, НОИ не носи отговорност при получаване на друг размер на реалната пенсия.

Електронната услуга “Изчисляване на прогнозен индивидуален коефициент и прогнозен размер на пенсията” е достъпна през рубрика „Е-услуги”, раздел „Справки по ЕГН и ПИК”.

Електронни административни услуги на НОИ, планирани за реализация през 2013 г.

Редица нови електронни услуги са включени в плана на Националния осигурителен институт за разработване и предоставяне на електронни адми-

нистративни услуги през 2013 г. Те ще бъдат реализирани по вече подготвен график за всяко едно от тримесечията. Графикът е съобразен с приетите от института приоритети за развитие на дейността и е изготвен след проучване на потребителските нагласи към ползването на подобен род услуги.

През първото тримесечие на 2013 г. е предвидено да стартират следните е-услуги:

- подаване на заявление за издаване на осигурителна книжка на самоосигуряващите се лица;
- заявяване, издаване и изпращане на електронно подписани удостоверения за изплатени от НОИ парични обезщетения и помощи от ДОО;
- заявяване, издаване и изпращане на електронно подписани удостоверения за получавана сума от пенсии и добавки.

До края на второто тримесечие на 2013 г. са планирани да заработят още 3 електронни услуги:

- подаване на заявления, издаване и изпращане на издадени удостоверения за осигурителен стаж и доход от осигурителния архив;
- заявяване, издаване и изпращане на електронно подписани удостоверения за получен доход от пенсии и добавки;
- подаване на електронно подписани уверения от висшите учебни заведения за изплащане на наследствени пенсии.

Новите електронни услуги на НОИ ще бъдат достъпни за клиентите чрез интернет страницата на института (www.nssi.bg), като по-голямата част от тях ще са безплатни. В случай че предоставянето на услугата изисква заплащане на определена такса, плащането ще може да се извършва в касата на съответното териториално поделение на НОИ, по банков път, чрез системата за електронно разплащане или чрез наложен платеж.

Въвеждането на електронен достъп до въпросните услуги, планиран за 2013 г., ще улесни значително реализацията на всяка една от процедурите и ще бъде от полза на голям брой клиенти. Важно условие за успешното подаване на заявления през интернет е изискването лицата да притежават електронен подпис или издаден от НОИ Персонален идентификационен код (ПИК).

СТУДЕНТСКИТЕ СТАЖОВЕ И МЛАДЕЖКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ В НОИ – РЕАЛНА ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ПЪРВИ СТЪПКИ В КАРИЕРАТА

Марина Петкова,

главен експерт в отдел “Управление на човешките ресурси и секретариат”,
дирекция “Човешки ресурси и административно-стопанско обслужване”

Националният осигурителен институт (НОИ), в качеството си на публична институция, която управлява фондовете на държавното обществено осигуряване (ДОО) в България, е в позицията да създава и предлага професионални знания и опит в строго специфична област, поставена до голяма степен в условията на комплексна и динамична нормативна и икономическа среда. Предаването на натрупания професионален опит на млади хора е цел и предизвикателство за служителите на института. В дългосрочен план то е начин за осигуряване на приемственост на натрупано уникално обществено познание чрез средствата на практическото професионално обучение, а също и форма за изпълнение на обществения ангажимент на НОИ за повишаване на общата осигурителната култура. Факт, обоснован от необходимостта от наличието на стабилна осигурителна система и превърнал се в средство за повишаване на общественото доверие към НОИ като надежден социален партньор. Ето защо Националният осигурителен институт е активен участник в националните програми за заетост, като особено засилен е фокусът му към програмите, насочени към реализирането на младите хора на пазара на труда.

Студентските стажове – възможност за поглед отвътре към избраната професионална област

Националният осигурителен институт ежегодно организира практически стаж на студенти, които учат в български и чуждестранни университети. Провеждането на студентските практики има за цел, от една страна, да запознае студентите с рабо-

тата на администрацията, с дейността и функциите на института и неговите звена, а от друга - да предостави възможност за прилагане на практика на придобитите по време на обучението знания и умения на стажантите при изпълнението на реални задачи в социално-осигурителната сфера.

За участие в стажантската програма на НОИ могат да кандидатстват студенти, които са в процес на обучение във висше учебно заведение в страната или чужбина и към момента на кандидатстване са с непрекъснати студентски права. Те трябва да притежават образование, съответстващо на стажантското място, за което кандидатстват. Изискванията към тях са: средният им успех от обучението да е над 4.00; да имат желание за работа; да демонстрират стремеж към личностно развитие и готовност за придобиване на нови знания. От значение е и това кандидатът да притежава отлични комуникативни и организационни умения, както и добри компютърни умения.

Студентската практика в НОИ се провежда целогодишно. Нейната продължителност се определя в зависимост от учебните планове и програми на кандидатите, както и от възможностите и ангажираността на дирекциите в института. Стажът в Националния осигурителен институт е неплатен. В периода на провеждането му стажантите получават правото не само да ползват наличните информационни ресурси на институцията, но и да се запознаят с неговата специализирана литература и поддържаните бази данни.

Основната цел на програмата е да се предостави възможност в нея да участват максимално широк кръг кандидати, включително и учащи извън

страната. За студентите това е чудесен шанс да натрупат реален професионален опит, който ще им даде предимство при търсенето на постоянна работа след това. В същото време, институтът е превърнал стажантските програми успешна форма за обучение и подбор на бъдещи служители и създаване на устойчиви и ползотворни отношения с висшите училища.

В основата на успешното провеждане на стажантската програма в НОИ стои процесът на предварително планиране, който включва следните елементи: определяне на нуждите от стажанти за съответните административни звена и основните цели и задачи, които ще им бъдат поставяни; планиране на продължителността и времето на провеждане; предвиждане на необходимите ресурси и не на последно място, ангажиране на служители, които вярват в ефективността и ползата на програмата и имат необходимите опит, умения и желание за нейното осъществяване.

От първия ден на програмата със стажантите работят наставници, които отговарят за ориентирването и въвеждането им в екипа и института, помагат със съвети и информация. За всеки стажант се изготвя индивидуален план за обучение и заетост. Програмата завършва с получаване на удостоверение за завършен стаж.

Специалистите по управление и развитие на човешките ресурси в НОИ измерват успеха на стажантската програма с конкретни резултати – брой стажанти, поканени на постоянна работа в института след дипломирането им, както и последващото кариерно развитие на тези млади специалисти.

В момента в НОИ работят редица млади специалисти и доскорошни стажанти, които се реализират в различни области, сред които са: стратегическото

управление на риска и процесите на бюджетиране в сферата на социалното осигуряване; прилагането на правилата за координиране на схемите за социална сигурност и международните договори в областта на социалното осигуряване по отношение на паричните обезщетения за болест, майчинство и помощите при смърт; паричните обезщетения за безработица; пенсиите за осигурителен стаж и възраст, инвалидност и наследствените пенсии и др.

Всички те споделят, че ценят изключително много възможността да работят с опитни колеги и да участват активно в процесите по изграждане на една модерна социално-осигурителна институция с добро управление и мотивиран човешки потенциал. Младите хора се мотивират от видимия стремеж на института към повишаване качеството на обслужване и удовлетвореността на ползвателите на услугите му и от възможностите, които им предоставя програмата за обучение и квалификация на служители, доброто възнаграждение и добрия работен климат. Не на последно място младежите поставят и възможностите за кариерно развитие в една от най-големите публични институции в страната.

В допълнение на стажантската си програма, през 2012 г. НОИ се включи активно в Проект „Създаване на капацитет за бъдещето – провеждане на студентски стажове в държавната администрация”, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма „Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд с бенефициент - Администрацията на Министерския съвет.

Целта на проекта е да предостави пълноценни стажантски възможности на повече от 400 талантиви български студенти в структурите на държавната администрация. Очаквано интересът на студентите към провеждане на стаж в администрацията на НОИ значително надвиши заявените от института потребности. Това може да бъде обяснено с осъзнатата от тях възможност за придобиване на първи реални професионални умения чрез решаване на задачи с практическа насоченост, напътствани от квалифицирани служители с дългогодишен професионален опит. Другият важен фактор, определящ големия интерес към стажантската програма на НОИ, е възможността младежите чрез териториалните поделения на института да стажуват по родните си места.

По програма стажовете се провеждат на два етапа в периода септември-ноември

2012 г. Първият етап продължи от 17 септември до 17 октомври, а вторият стартира на 29 октомври и приключи в края на месец ноември.

НОИ участва в инициативата „Дни на кариерата“

Националният осигурителен институт непрекъснато разширява полето си на сътрудничество с различни институции за привличане и развитие на млади хора в държавната администрация. През тази година институтът за пръв път взе участие в инициативата „Дни на кариерата“, проведена в Университета по национално и световно стопанство. Събитието се проведе на 21 ноември 2012 г. и бе организирано от JobTiger, съвместно с Междуниверситетски център за развитие на кариерата на УНСС и Студентски съвет при УНСС и бе посветено на секторите Финанси, Застраховане, Маркетинг и реклама и Обслужване на клиенти.

Наред с водещи организации и фирми от публичния и частния сектор, като Министерство на труда и социалната политика, Агенцията по заетостта, Българо-американската комисия за образователен обмен „Фулбрайт“, МЕТРО Кеш енд Кери-България, Kraft Foods Bulgaria, Bulwork, VIVACOM, ОББ, British American Tobacco, Procter&Gamble Bulgaria, GLOBUL/GERMANOS, БНБ, Coca-Cola Hellenic BSO, Societe Generale Експресбанк, Deloitte, ПроКредит Банк, Банка ДСК, ЗАД „Виктория“, Националният осигурителен институт бе сред работодателите, които представиха на студентите програмата си за професионална реализация.

Младите хора проявиха огромен интерес както към програмите за провеждане на студентски стаж, така и към възможностите за трайна заетост и кариерно развитие в института.

Засилена активност проявиха студентите от специалност „Застраховане и социално дело“, за които предлаганите от Националният осигурителен институт варианти за временна или постоянна заетост са възможност за натрупване на реален практически опит в областта, в която се обучават. Срещата им с представители на звеното по човешки ресурси в НОИ им помогна да получат повече информация за видовете стажантски програми, професионалните области, в които могат да търсят реализация, както и за необходимите знания, умения и качества, които ще им помогнат за представяне и оценка на техния потенциал.

Успешното участие на НОИ в „Дни на кариерата“ беше отчетено и от организаторите на събитието, които поканиха института да се включи и в следващите издания на форума през 2013 г.

Програмата „Старт на кариерата“ като първа стъпка в професионалното развитие

Практиката на Националният осигурителен институт в провеждането на активна политика за набиране, обучение и развитие на млади кадри в системата чрез сътрудничество с различни образователни и държавни институции има сериозни традиции. Вече повече от 10 години институтът ежегодно предоставя възможност на младежи, завършили висше образование, да придобият реален практически опит в областта на социалното осигуряване, и чрез участието си в националната програма „Старт на кариерата“.

Програмата се организира от Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта и осигурява платен професионален стаж на висшисти до 29 години, като им предоставя възможност в рамките на 9 месеца да натрупат трудов стаж и опит по придобитата от тях специалност. Условие за участие в програмата е кандидатите да притежават образование и квалификация, които да отговарят на изискванията за заемане на съответното работно място. Освен това, те трябва да са регистрирани в Бюрото по труда и да нямат предишен трудов стаж по придобитата специалност.

Програмата „Старт на кариерата“ се ползва с много широка популярност сред младите хора, а Националният осигурителен институт се е утвърдил сред тях като желан и перспективен работодател. През 2011 г. за програмата кандидатс-

тваха общо 3860 човека. От тях за НОИ документи подадоха 592-ма, които се съревноваваха за 25 работни места.

През 2012 г. интересът към програмата и конкретно към започването на работа в Националния осигурителен институт, отново е много висок. По данни от сайта на Агенцията по заетостта, в рамките на Процедура 2012 г. в бюрата по труда документи за участие са подали 3002 кандидати за 852 работни места в държавната администрация. Общо 488 бяха кандидатите, номинирани и насочени от Агенцията по заетостта за провеждане на подбор в

системата на НОИ. Те се съревноваваха за 34 работни места, 10 от които в Централно управление и 24 в териториалните поделения на института. Средно по 14 кандидати се съревноваваха за едно работно място, като най-голям беше напливът в териториалните поделения, в повечето от които кандидатите достигнаха максимално допустимия брой от 20 човека. Най-голям интерес младежите проявиха към

дейностите по дългосрочното и краткосрочното осигуряване. Засилен беше интересът и към дейността по управление на човешките ресурси, като перспективна и иновативна област на развитие в държавната администрация. Сред кандидатстващите за работа в института най-голям беше дялът на вишистите от сферата на стопанското управление, финансите и публичната администрация.

Към 1 декември 2012 г. 32 младежи вече започнаха работа в Националния осигурителен институт по условията на програмата “Старт на кариерата”, Процедура 2012 г. Най-много нови кадри бяха назначени в звената по пенсионно производство и краткосрочни плащания и контрол. В тези звена завършилилите висше образование млади специалисти ще могат да натрупат практически опит и да развият подходящи професионални компетенции в трудната и специфична област на социалното осигуряване. За Националния осигурителен институт това е възможност, в условията на обучение на работното място, да развие млади и мотивирани кадри за системата, като осигури приемственост на знанията и опита на най-подготвените си служители. Резултат от общите усилия е високият брой младежи, оставащи на работа след приключване на 9-месечния срок на програмата, които за цялата страна през 2011 г. са общо 19.

С прилагането на добрите практики в областта на човешките ресурси и кариерните възможности, НОИ се е превърнал в едно от най-привлекателните места за работа в публичната администрация. Институтът се стреми да бъде партньор на всички млади хора, които имат желание и амбиция да направят първи стъпки в кариерата си, черпейки от опита на едни от най-добрите специалисти в областта на социалното осигуряване. Оценка за приноса на Националния осигурителен институт при осъществяването на националната политика по заетостта по линията на младежки програми е и връчената наскоро грамота за съществен принос при реализирането на първия етап от стажантската програма по проект “Създаване на капацитет за бъдещето – провеждане на студентски стажове в държавната администрация”, осъществяван по Оперативна програма “Административен капацитет”.

АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ “УДОВЛЕТВОРЕНОСТ НА КЛИЕНТИТЕ ОТ КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГИТЕ, ОКАЗВАНИ ОТ НОИ” – АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ЗА 2012 Г.

Теодора Нончева,
директор на дирекция “Обществени комуникации и международно сътрудничество”

Основна цел на държавната администрация е ефективното и качествено обслужване на гражданите. Степента на тяхната удовлетвореност е важен критерий за оценка на дейността във всяка публична институция, а в Националния осигурителен институт този критерий има приоритетно значение. По брой на обслужваните лица НОИ заема едно от първите места сред държавните институции. Предоставяните административни услуги имат важен социален ефект, а профилът на обслужваните клиенти се характеризира със специфични социални потребности и подчертана динамика на изискванията. Голяма част от клиентите са възрастни хора, инвалиди и майки с малки деца. За обслужването им са необходими както висока професионална компетентност, така и специфични комуникативни умения.

Стратегията на НОИ за периода 2012-2014 г. включва като първа и главна цел “повишаване на качеството на обслужване и удовлетвореността на ползвателите на услуги”. За реализацията ѝ са предвидени следните основни дейности:

- Оптимизация на процедурите за отпускане и изплащане на пенсии, обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (ДОО), с оглед съкращаване на сроковете за изпълнение и удовлетворяване изискванията на ползвателите на услуги;
- Прилагане на модерни информационни и комуникационни технологии и иновативност при предоставяне на електронни услуги;
- Изграждане на нова административна практика и култура чрез разработване на правила, процедури и стандарти за обслужване и др.

Отчитайки необходимостта от прозрачност на административната дейност и активна обратна връзка с потребителите, през 2011 г. НОИ въведе практиката на ежегодни стандартизирани проучвания на клиентската удовлетвореност. В края на 2012 г. в института се проведе второто поредно проучване.

Резултатите от изследването ще допринесат за развитие на по-ефективна администрация, обърната с лице към хората и ориентирана към техните потребности и изисквания. Получената при проучването информация е важна опорна точка за аргументиране на бъдещите административни промени в НОИ и ще подскаже необходимите действия за оптималното разпределяне на ресурсите на административната издръжка и е фактор при дефинирането на приоритетите в управлението на човешките ресурси и обучението на персонала в института. През 2013 г. резултатите от настоящото изследване ще се използват за измерване и оценка на качествените индикатори за дейността на институцията. Същевременно те ще послужат като основа за въвеждане на система за оценка на качеството на услугите, предоставяни от НОИ.

Изследването обхваща посетители в приемните на НОИ. Методиката включва представителна за страната извадка от 2 800 души на възраст над 18 години. Попълването на стандартизираната анкетна карта е организирано от териториалните поделения на НОИ през октомври и ноември 2012 г. Електронната обработка на картите е извършена от социологическа агенция “ЕСТАТ”.

Демографски и социален профил на клиентите

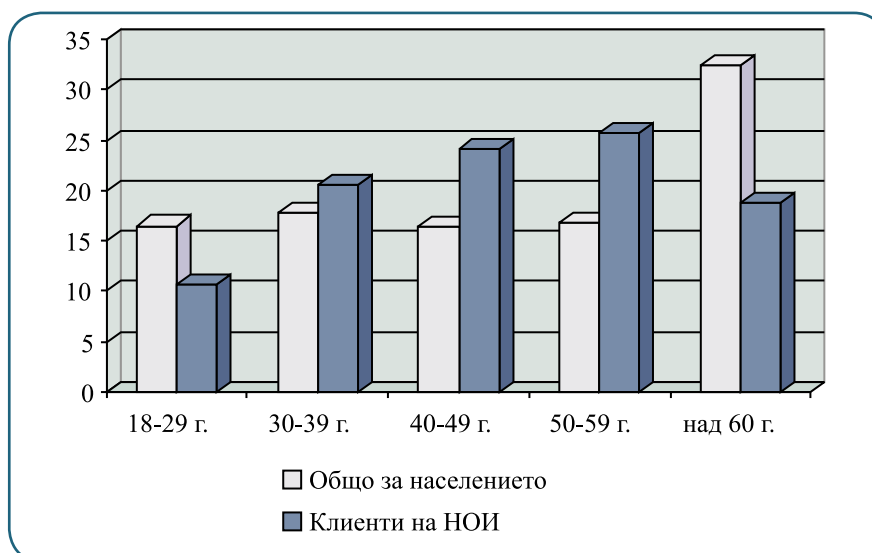
Резултатите от изследването показват, че около две трети от посетителите в приемните на НОИ са жени (65,2%), което се различава от стандартните показатели на разпределението по пол за населението като цяло. Възрастовата структура на клиентите също се различава значително от общата структура на пълнолетните граждани в страната (Фиг. 1). Относително най-много са икономически активните лица от 50 до 59-годишна възраст.

Клиентите имат сравнително висок образователен статус – повече от половината от тях са с висше или полувисше образование (57,8%). Разпределението по социални групи е представено на Фиг. 2. То е близко до действителното разпределение на работната сила в страната (“Наблюдение на ра-

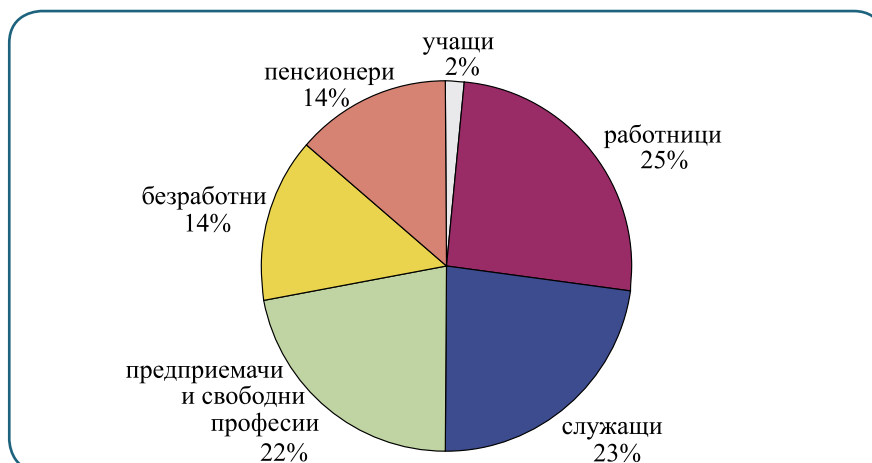
ботната сила през третото тримесечие на 2012 г.”, Национален статистически институт). Основната характерна особеност (наблюдавана и през 2011 г.) е относително по-високият дял на предприемачите и самонаетите лица (с 10 % над действителния им дял в разпределението на работната сила). Това подсказва, че тези лица имат най-голяма необходимост от административните услуги на НОИ. Делът на пенсионерите и учащите се в приемните на НОИ е по-нисък от действителния им дял в структурата на пълнолетното население.

Според материалния си статус над две трети от респондентите (67,8%) се оценяват като “хора, които живеят с известни лишения”, а 16% смятат, че живеят с големи лишения. По този показател в структурата на клиентите през 2012 г. не са настъпили изменения спрямо предходната година.

Фиг. 1. Относителен дял на клиентите по възрастови групи

Фиг. 2. Структура на клиентите по социални групи

Състояние на услугите в приемните на НОИ

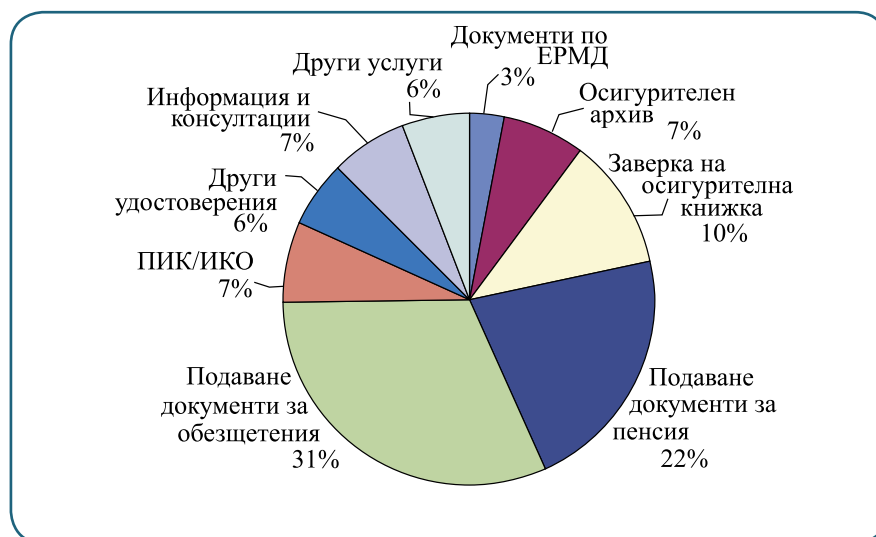
Разпределението на клиентите по вид на ползваните услуги е представено на Фиг. 3. Най-многобройни са потребителите на услуги, свързани с краткосрочните обезщетения и помощи (30,8%). Делът им е намалял с 3 пункта спрямо 2011 г. Това може да се разглежда като ефект от предприетите мерки за улесняване на потребителите, в т.ч. и въвеждането на нови електронни услуги през втората половина на 2012 г. На второ място по брой на ползвателите е подаването на документи за отпускане или промяна на пенсията (21,4%), а на трето – издаването и заверката на осигурителни книжки (11,1%). Съществен е и делът на лицата, посещаващи приемните за информация и/или консултация – 6,5%. Общо около 13% от клиентите посещават НОИ, за да получат удостоверения за обезщетения и помощи или документ от осигурителния архив на института. Въвеждането на електронен достъп

до тези услуги, планиран за 2013 г., ще улесни изключително много реализацията на всяка една от процедурите и ще бъде от полза на голям брой клиенти.

Лицата, посетили НОИ, за да получат персонален идентификационен код (ПИК) или идентификационен код на осигурител (ИКО), са около 7% - почти двойно повече в сравнение с предходната година. Около 10% от общия брой клиенти са тези, които са ползвали някоя от другите услуги, предоставяни от НОИ. Става въпрос най-вече за програмата “Профилактика, рехабилитация и отдих”, подаването на документи за пенсии и обезщетения по европейски регламенти и международни договори, за трудова злополука и професионална болест и др.

Данните за разпределението на клиентите по видове услуги са от съществена важност за подобряването на административното обслужване в НОИ и се използват за оптимизация на работните места в приемните на института.

Фиг. 3. Разпределение на клиентите по вид на ползваните услуги

■ Време за обслужване

Времето, което гражданите изразходват за ползване на административните услуги, е сред най-важните критерии за оценка на качеството. Почти две трети от анкетираните (64,4%) са отделили под 10 минути от времето си, за да получат необходимата им услуга. Около една четвърт (28,2%) са останали пред гишето между 15 и 20 минути. Делът им е намалял с около 4% спрямо 2011 г., затвърждавайки положителната тенденция за подобряване на обслужването на гражданите в приемните на НОИ. Положителен факт е почти

двойно по-малкото клиенти, които са отделили между 30 и 60 минути, за да бъдат обслужени. През 2012 г. едва на 3,7% от тях се е наложило да чакат около час, докато година по-рано те са били около 7%. На 1,5% пък се е наложило да идват повече от един път за същата услуга (при 2% през 2011 г.). Въпреки добрите показатели, намаляването на времето за обслужване остава една от ключовите цели на НОИ за 2013 г.

Времето за обслужване се различава и по видове услуги. Както и през 2011 г., делът на лицата, които са били обслужени бързо (в рамките на 10 минути),

е най-голям при издаването на ПИК/ИКО (77%). В сравнение с миналата година бързо обслужените лица, подали документи за краткосрочни обезщетения, са се увеличили (57%). Делът на лицата, които са отделили над половин час или са идвали повече от един път, е най-висок при подаването на документи по европейски регламенти и международни договори. За тази услуга около 18% са чакали над половин час, а 4% са идвали повторно. Повече време през 2012 г. са отнемали и услугите за самоосигуряващите се лица. За заверка на осигурителна книжка 14% са чакали над половин час и 4% са идвали повторно.

▪ **Достъп до информация**

Над 83% от клиентите лесно са се информирали

какви документи трябва да подготвят преди да посетят приемната. Тези, които не са имали необходимата информация или трудно са се ориентирали, са едва 14,5% (с 3,5 пункта по-малко от предишната година). Таблица 1. представя източниците на информация за клиентите. Почти 90% от тях са използвали източниците на НОИ, в т.ч. служители, електронната страница или печатни материали. Делът на лицата, които са получили информация по телефона или чрез интернет страницата е с 8 процентни пункта по-висок, отколкото през 2011 г. Това показва, че електронните и комуникационните услуги са се използвали по-ефективно за улесняване на клиентите. Сравнително висок остава делът на лицата, които търсят информация сами, чрез познати, от работодателя или плащат на частен консултант за тази цел.

Таблица 1. От къде научихте какви документи трябва да подготвите преди извършване на услугата

Източник на информация	Отговорили (%)
От служителите в приемната на НОИ	42,4
От служителите на НОИ по телефона	25,7
От сайта на НОИ	13,2
От информационни материали на НОИ	7,9
От работодателя	5,9
Запознах се сам(а) с нормативните актове	15,9
От мои познати	9,8
Платих на частен консултант	1,7

Забележка: Сборът от процентите е повече от 100, тъй като е посочван повече от един отговор

▪ **Оценки за служителите в приемните на НОИ**

Поведението и компетентността на служителите в НОИ са получили най-висока оценка от всички изследвани показатели за качество – 95% от анкетираните считат, че са получили наистина компетентен отговор на зададените от тях въпроси. В 92% от случаите документите им са обработени бързо и качествено. Същият дял имат и клиентите с висока степен на удовлетвореност от проявеното учтиво отношение и от деловия външен вид на служителите.

Най-високи оценки за професионалната им компетентност имат служителите, обработващи документите за краткосрочни обезщетения и помощи. По-ниска степен на удовлетвореност от полученото обслужване показват клиентите, ползващи права по

европейските регламенти и международни договори (85% или 10 пункта под средния дял).

Оценка на телефонните услуги

Две трети от анкетираните се свързват ежемесечно със служители на НОИ, а над 30% се обаждат по няколко пъти в месеца. Имайки предвид общия брой на клиентите на института, тези данни са косвен индикатор за високата натовареност на телефонните комуникации в него.

Клиентите, които са удовлетворени от компетентния отговор и проявеното учтиво отношение, са съответно 88% и 90%. По отношение на достъпността оценката е по-ниска – около половината са се свързали лесно с обявените телефони за контакт с териториалните поделения, а останалите са имали трудности при осъществяване на връзката.

Достъпът до телефонни услуги е оценен положително най-вече в София, където действа постоянен контактен център за връзка с клиентите. Като резултат 84,8% от анкетиранията лица посочват, че са се свързали лесно със служителите.

Оценка на електронните услуги

Потребителите на електронни справки и услуги представляват много голям дял от всички клиенти. Над половината от всички анкетирани лица са ползвали поне една от електронните услуги, които предлага НОИ. Най-разпространени са справките по ЕГН (49,9% от клиентите са ги ползвали), справките по БУЛСТАТ (21,7%) и клиентският софтуер на НОИ (26,3%). Общо 12,5% от потребителите са използвали сертификата си за електронен подпис в информационната система на НОИ. Над 16% от анкетиранията отговарят, че вече са ползвали новите контактни форми за кореспонденция чрез интернет, които бяха въведени само два месеца преди провеждането на анкетното проучване.

Най-широк кръг потребители има интернет страницата на НОИ. Две трети от анкетиранията лица (66,8%) са я посещавали поне веднъж месечно, а 36,3% ползват публикуваната в нея информация доста по-често.

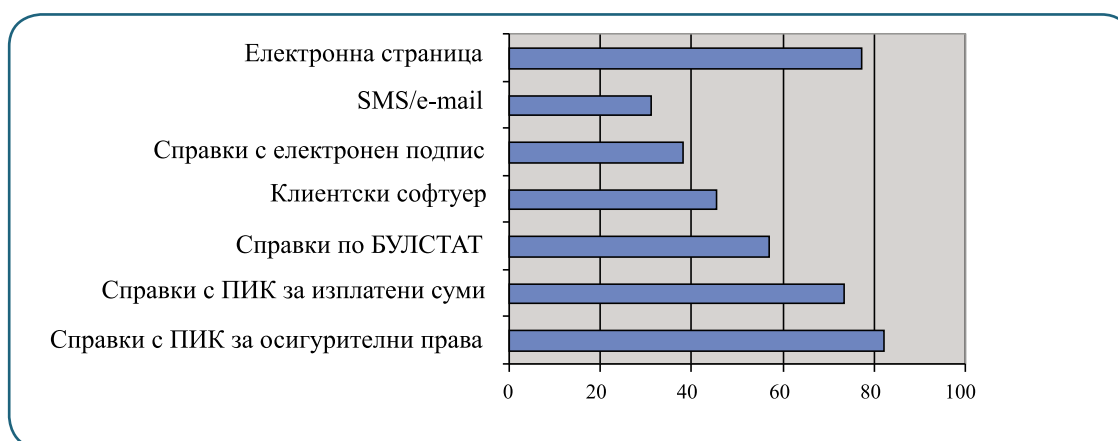
Профилът на потребителите на електронни услуги не се различава съществено от общата демографска структура на клиентите. Почти една трета са на възраст над 50 години, което показва,

че електронните комуникации са достъпни и за по-високите възрастови групи. Голяма част от потребителите са със средно образование (35,6%). Има представители на всички социални групи, в т.ч. работници, безработни и пенсионери. Данните потвърждават, че електронните услуги в областта на социалното осигуряване имат широк обхват и практическа приложимост.

Оценките на клиентите се различават за отделните видове услуги (Фиг. 4). Като цяло потребителите на електронни услуги имат по-високи изисквания към качеството, в сравнение с ползващите услугите “на гише”. Най-ниска е оценката за услугата “получаване на информация чрез SMS или e-mail” - 31% от потребителите са доволни от нея. Ниска степен на удовлетвореност показват и осигурителите, които ползват софтуерни продукти за обхващане на информация от придружителни писма, описи и тестване на данни (45,6%), както и тези, които правят справки със сертификат за електронен подпис (38,2%). В сравнение с 2011 г. обаче, се наблюдава позитивно развитие, тъй като делът на клиентите, които са удовлетворени от качеството на клиентския софтуер е със 7 на сто по-висок.

Най-високо са оценени справките за наличие или липса на осигурителни права (82,3% от потребителите са удовлетворени), както и качеството на интернет страницата на НОИ. Според 75,6% от потребителите информацията на сайта е изчерпателна и разбираема. Само 2% отговарят, че не са успели да намерят търсената информация.

Фиг. 4. “Удовлетворен съм в голяма степен от услугата “ (% от всички потребители)

Мнения и предложения на клиентите

Над 14% от анкетиранията са отговорили на въпроса “Какви мерки бихте предложили за подобряване качеството на услугите, които оказва НОИ?” и са направили препоръки (Таблица 2).

Почти половината от тях са свързани с подобряване на материалната база в приемните. Не всички препоръки изискват разходи за материални активи, напр. да се подобри визуалната информация, да се предоставят бланки и канцеларски материали, необходими за подаване на документи, да се под-

помага попълването на документите.

Препоръките към служителите са свързани предимно с ускоряване на времето за обработване на документите и културата на обслужване.

Част от анкетираните лица препоръчват промени в регламентираните процедури и премахване на административните бариери, предимно чрез електронен обмен на информация.

Таблица 2. Предложения на клиентите за подобряване качеството на услугите

	Отн. дял на отговорите
Да се обнови техническото оборудване	2,8%
Офисите и приемните да бъдат ремонтирани и модернизирани	2,1%
Повече удобства в приемните - седящи места, маси, вентилация, автомати за вода, тоалетни за гражданите и други основни условия	0,9%
По-добро и бързо обслужване - назначаване на повече служители и подобряване на организацията на работа	0,9%
Да се улесни достъпът на пенсионери, инвалиди, майки с колички	0,7%
По-разбираема информация относно процедурите и документите, повече информационни табла с по-големи букви	0,7%
Да се раздават бланки, да има възможност за копиране на документи в сградата, служителите да помагат за попълване на документите на лицата, които се затрудняват	0,7%
Да се създадат условия за подаване на документи за обезщетения по електронен път	0,7%
Служителите да се отнасят по-учтиво с гражданите	0,5%
Да се опростят процедурите и да се намали броят на бланките и формулярите	0,4%
Да се осигурят повече дежурни на телефоните за информация в ТП и връзка чрез всички мобилни и фиксирани оператори	0,3%
Да се въведе система за повикване на чакащите с номера	0,2%
Да се приемат всякакви електронни носители, а не само дискети	0,1%
Болничните листове да се подават по електронен път от лекарите	0,1%
Приемното време не е удобно за работещите клиенти	0,1%

ВТОРИ СЕМИНАР НА КОМУНИКАЦИОННАТА МРЕЖА ЗА КООРДИНАЦИЯ НА СИСТЕМИТЕ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ (SSC)

БРЮКСЕЛ, 8-9 ОКТОМВРИ 2012 Г.

Петър Иванов,
главен експерт в отдел “Връзки с обществеността и международно сътрудничество”,
дирекция “Обществени комуникации и международно сътрудничество”

На 8 и 9 октомври 2012 г. в Брюксел се проведе вторият семинар на Комуникационната мрежа за координация на системите за социална сигурност на тема “По-доброто взаимодействие между националната и европейската информация” с участието на представители на страните-членки на Европейския съюз. След първата работна среща през май 2012 г. фокусът на втория семинар беше насочен към възможностите за постигане на по-добра координация на информацията, която се предоставя онлайн на потребителите на европейско и на национално равнище, както и предоставянето на информация относно националните разпоредби за социалното осигуряване на мобилните граждани. Целта бе да се представят предложения за това как да се подобрят съществуващите Наръчници за националните системи за социална сигурност и как да се оптимизира тяхната достъпност в полза на всички потребители.

По време на семинара бяха представени доклади на специалисти от няколко страни в Европа. Презантаторите бяха служители на различни държавни институции, отговарящи за политиката на социалното осигуряване в съответната държава, служители на Европейските институции и специалисти в сферата на комуникациите.

От съществен интерес за Националния осигурителен институт и българските институции като цяло е аналитичният доклад “Усъвършенстване на информацията за системите на социална сигурност в Европа”, представящ резултатите от проведено изследване за наличието в интернет на информация за системите за социална сигурност на страните от

Европейския съюз.

Проучването е реализирано от независима комуникационна агенция, която си е поставила за цел да направи анализ както на представената в Наръчниците за националните системи за социална сигурност информация, така и на наличната такава на институционалните интернет сайтове в държавите-членки. На базата на това в доклада са отправени препоръки за бъдещото развитие на Наръчниците и са очертани насоките, в които трябва да се развива онлайн информацията, отнасяща се до Европейския съюз. Оценката на комуникационните специалисти за адекватността на информацията на българските институционални интернет сайтове, и по-специално на този на НОИ, е повече от отлична. В документа на няколко пъти е подчертана адекватността на българския подход по темата, като специално внимание е отделено на Националния осигурителен институт.

В частта, на доклада “Усъвършенстване на информацията за системите на социална сигурност в Европа” отнасяща се до България е обърнато внимание, че информацията по темата “Социално осигуряване” е разделена между няколко интернет страници. Авторите си обясняват това с решението на българските власти да преследват стратегия на децентрализиране на информацията. Според тях България се отличава със силно присъствие на информация за ЕС на страниците в интернет, което определя страната като “сериозен потребител на материали за и от ЕС”.

По отношение на интернет страниците специалистите подкрепят решението на българските влас-

ти да свържат съгласувано всички налични сайтове. Като доказателство за това те посочват факта, че всяка интернет страница има рубрика “Връзки”, а линковете в нея водят към институции и организации, които имат отношение към социалното осигуряване. Този подход, според тях, е похвален с това, че “централизира” “децентрализираната” иначе стратегия.

По отношение на предоставянето на информация на други езици, като добър пример се посочва страницата на Националния осигурителен институт, която е определена за “най-важна за целите на доклада”. Авторите смятат, че тя “осигурява много добър пример за сайт, който може да постигне много с минимални усилия, особено чрез използването на прост език и добро проектиране и ефективни връзки.” Според тях навигацията в него е лесна и необходимата информация е лесно да бъде намерена. Като съществено предимство посочват рубриката, посветена на координацията на социалната сигурност в ЕС, която “съдържа обща информация за координирането на схемите за социална сигурност и връзка към Наръчника за социална сигурност в ЕС”.

Относно онлайн присъствието на материали на

ЕС и на Наръчниците за националните системи за социална сигурност авторите отбелязват, че информацията за ЕС заема важно място в анализиранияте сайтове. Повечето от тях имат рубрика, посветена на съюза, която може да бъде полезна на българските граждани. По отношение на Наръчника за националната система за социална сигурност е отбелязано, че сайтът, който широко го използва, е този на НОИ.

В заключението на доклада са посочени някои от характеристиките на анализиранияте български интернет страници. За положителен е определен фактът, че материалите на ЕС са на видно място и се използват за допълване на информацията, предоставена от българските власти. Отбелязан е и интересният подход за свързване на анализиранияте сайтове – “те са свързани най-вече един с друг, което създава добра обща свързаност като цяло”. Като добър подход, който се среща в повечето български сайтове, е посочено и наличието на видно място на телефонен номер за контакт за повече информация. Отбелязано е обаче, че съществува известно припокриване между информацията в материалите, използвани от институциите и тази в Наръчниците за социална сигурност.

РЕФОРМИТЕ В ОСИГУРИТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ В ЕВРОПА – РЕШЕНИЯ, ТЕНДЕНЦИИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЧАСТ ОТ СТРАНИТЕ НА СТАРИЯ КОНТИНЕНТ

* ИЗТОЧНИК: МЕЖДУНАРОДНАТА АСОЦИАЦИЯ ЗА СОЦИАЛНА СИГУРНОСТ (WWW.ISSA.INT)

Белгия – по-дълъг родителски отпуск

Директивата на Европейския съюз за опазване на здравето на бременните работнички изисква държавите-членки да предоставят най-малко 14 седмици платен отпуск за майчинство. Докато са в отпуск за майчинство, на работниците трябва да бъдат осигурени гарантирани плащания и/или адекватни социални помощи, равни най-малко на сумата, която биха получили, ако са принудени да спрат работа по здравословни причини.

През март 2012 г., белгийският Съвет на министрите реши да удължи отпуска за отглеждане на дете от един на четири месеца, както и да даде възможност този отпуск да бъде разделен на няколко части за период до 20 месеца. Такъв отпуск може да бъде ползван както при пълно, така и при непълно работно време.

В допълнение към разширяването на родителския отпуск работниците вече имат право (в случай, че работният им график или работното им време го изисква) да ползват до шест месеца допълнителен родителски отпуск, за да могат по-добре да съвместяват своите професионални задължения и нуждите на семейството си.

Дания - централизиране на управлението и изплащането на обезщетения

Като част от административната реформа и за да успеят да се справят с управлението и изплащането на определени обезщетения за социална сигурност, датските власти са решили да се създаде нов институционален орган (Udbetaling Danmark), като по този начин изместят обществените отговорности за

това на по-централизирано ниво. Този нов орган започна работа на 1 октомври 2012 г.

Целта на тази централизация е по-добрата координация при изплащането на социалните обезщетения. Тя също така ще опрости достъпа до информация и административни услуги на осигурените лица. Създаването на единна точка за контакт ще подобри управлението, спомагайки за по-доброто разясняване на усилията на правителството в социалната сфера и засилването на контрола върху разходите.

Тази реформа е насочена към социалните пенсии и пенсиите за инвалидност, жилищните помощи, обезщетенията за майчинство, семейните обезщетения, включително семейните надбавки, отглеждането и издръжката на децата и общите семейни надбавки.

Отговорността ще бъде прехвърлена към новия институционален орган на три етапа:

- през октомври 2012 г. - за семейните обезщетения;
- през декември 2012 г. - за обезщетенията за майчинство;
- през март 2013 г. - за пенсиите, за инвалидните пенсии и за жилищните помощи.

Въпросното споразумение, постигнато между централната и местната власт през юни 2010 г., включва интеграцията на управлението и изплащането на тези обезщетения от новата структура (Udbetaling Danmark) чрез нейните офиси по места. За двете години пробен период се очаква тази административна реформа да доведе до спестяване на около 300 милиона датски крони.

Франция - възстановяване на пенсионирането при навършване на 60-годишна възраст

Възможността за пенсиониране при навършване на 60-годишна възраст (премахната с реформата през 2010 г.) е въведена отново за тези, които са започнали работа в ранна възраст и са се осигурявали в рамките на изискуемия от законодателството период. То ще се прилага за всички пенсионни схеми (вкл. и за заетите в частния сектор, търговците и занаятчиите, земеделските работници, земеделските производители, държавните служители, самонаетите лица и др.), стартирайки през 2013 г. От тази мярка ще могат да се възползват около 110 000 души.

Тази мярка ще увеличи възможностите за пенсиониране и ще облекчи изискванията, в сравнение със ситуацията, създадена от реформата от 2010 г.:

- всички лица, които започват работа на 18 или 19 години, ще могат да се пенсионират на 60 г. - вариант, който в момента е достъпен само за тези, които започват работа на 17 г.;

- всички лица, които отговарят на изискването за осигурителен стаж за тяхното поколение (напр. 41 години за лицата, които през 2012 г. навършват 60 години) ще могат да се пенсионират, като вече няма да се нуждаят от допълнителни две години в осигуряване извън осигурителния стаж, отнасящ се за тяхното поколение.

В допълнение, е взето решение за разширяване на сроковете, взимани в предвид при изчисляване срока на продължителност на осигуряването. Както досега, отпускът по болест и майчинство и отсъствието след трудова злополука, ще бъдат признавани максимум до четири тримесечия през цялата кариера за осигурителен стаж. До четири тримесечия от военната служба също могат да бъдат признавани. В допълнение, за да се вземе предвид въздействието на майчинството върху кариерата на жената и за да не се ощетяват тези, чиято кариера е прекъсната, ще бъдат предоставени две допълнителни тримесечия към отпуска по майчинство и още две допълнителни тримесечия към времето за получаване на обезщетение за безработица.

По този начин тези, които отговарят на изискванията за придобит осигурителен стаж и година на започване на работа, ще изпълнят условията за пенсиониране за тяхното поколение по-рано от обикновено. С мярката, която влезе в сила на 1 ноември 2012 г. ще се спечелят между 9 и 24 месеца. Това дава възможност на социалните партньори и на администраторите на допълнителните осигурителни схеми да обсъдят как могат да се

прилагат тези разпоредби и в схемите, за които те са отговорни.

Очаква се мярката да струва 1,1 млрд. евро за всички основни схеми за периода до 2013 г., като разходите нараснат до общо 3 млрд. евро до 2017 г. Разходите ще бъдат финансирани изцяло от увеличението с 0,2 % на осигурителните вноски от 2013 г., като то ще бъде поделено поравно между работниците и работодателите. Ще има общо увеличение от 0,5 % на осигурителните вноски до 2017 г.

Германия - въвеждане на обезщетение за майките, които си остават у дома

Германия е изправена пред сериозно предизвикателство под формата на значителна демографска криза, която ще има дълготраен ефект върху бъдещото развитие на страната. Коефициентът на плодовитост (средният брой деца, родени от една германка) е намалял от 2,03 през 1970 г. до 1,56 през 1980 г. и 1,25 през 1995 г., преди да нарасне леко до 1,31 през 2002 г. (1,4 в Западна Германия и 1,2 в Източна Германия). Според Хервиг Бирг, професор от Университета в Билефелд (цитиран от Мишел Вевиер, 2005 г.), ако тази цифра се стабилизира на 1,35, населението на Германия ще намалее от сегашните 80 млн. души на 77 млн. през 2030 г., на 68 млн. през 2050 г. и на 53 млн. през 2080 г.

Министерският съвет на Германия прие законопроект за отпускане на помощ за семействата, които се грижат за деца под 3-годишна възраст у дома. Това е политическа мярка, предназначена да насърчи германците да имат повече деца. Новият вид социална помощ ще даде възможност на родителите да вземат решение дали да намалят работната си активност и до каква степен.

Считано от 1 януари 2013 г., законодателството ще предостави месечна помощ от 100 евро на родители, които не водят децата си на детска градина на възраст между 12 месеца и 3 години. Има план помощта да се увеличи до 150 евро през 2014 г. Очаква се финансирането на тази мярка да възлезе на 1,2 милиарда евро. Мярката допълва стандартното право на грижа за децата до 3-годишна възраст, което се въвежда през 2013 г. и включва програма за създаването на 750 хиляди допълнителни места в детските заведения между 2007 и 2013 г.

Унгария - преструктуриране на обезщетения за инвалидност

Унгария е изправена пред сериозни предизвикателства, включително относително ниско ниво на производителност на труда и на държавен дълг

на обща стойност повече от 82 на сто от brutния вътрешен продукт (БВП). Така като основни приоритети на унгарското правителство се явяват намаляването на държавния дълг и на бюджетния дефицит, насърчаването на създаването на работни места и подкрепата на икономическия растеж.

Предприетите мерки включват реформа в системата за отпускане на обезщетения на хората с увреждания. Целта е (съобразявайки се с моментните им възможности) да се насърчават лицата, чиято способност да работят е била намалена, в резултат на злоупотреба или заболяване, да се върнат на работа.

Две нови обезщетения от сега нататък заменят пенсията за инвалидност: обезщетение за рехабилитация и обезщетение за инвалидност. Тези нови обезщетения са предназначени за онези, чиито настоящ работен капацитет е намален до 60 или по-малко процента и които са се осигурявали в продължение най-малко на 1 095 дни по време на петте години, предхождащи тяхната молба за отпускане на обезщетение. Те не трябва да работят или да получават други парични обезщетения.

Обезщетението за рехабилитация може да бъде изплащано за максимум три години, ако реинтеграцията на пазара на труда изглежда осъществима. В други случаи, обезщетенията се предоставят за неограничен период от време.

Люксембург - реформа на пенсионната система

Пенсионната система в Люксембург е относително стабилна в момента, но може да има финансови проблеми в дългосрочен план. Броят на пенсиите се очаква да се утрои до 2060 г., като при липса на подходящи мерки, системата ще се окаже в състояние на дефицит още през 2020 г., а резервите ще бъдат изчерпани през 2035. В допълнение, размерът на вноската, необходима за поддържане на финансовото равновесие на системата ще надхвърли 40 % през 2045 г. (в сравнение с 24 % днес).

В същото време населението в Люксембург, както и в много други страни, застарява. Продължителността на живот се очаква да нараства средно с една година на десетилетие.

Моделите на кариерно развитие също са се променили, като по-дългите периоди на обучение водят до по-кратък трудов живот. Пенсионната система също трябва да реагира на промените в професионалния и семейния живот, особено в нетипичните случаи като работата на непълно работно време и прекъсването на трудовата заетост, а също така и увеличаването броя на отпуснатите пенсии.

Планът за реформа в пенсионната система, приет през 2012 г., взема в предвид тези промени, като същевременно съхранява настоящата стълбова система на осигуряването и запазва пенсионните права на бенефициентите и трудово активните осигурени лица, завоювани преди старта на реформата.

Реформата ще доведе до следните пет основни промени:

- Вземайки предвид увеличаването на продължителността на живот и негативното развитие на съотношението между активно работещите и пенсионерите, реформата ще насърчи осигурените лица да удължат своя трудов живот. За да получат пенсия при настоящите нива, осигурените лица ще трябва да работят в продължение на около три години повече. В противен случай, средната пенсия в края на наблюдавания период (2050 г.) ще бъде около 12 % по-ниска, отколкото в момента.

- Въздействието на безплатното образование и професионалното обучение също ще се промени, като резултат от реформата.

- Минималната месечна вноска за доброволно осигуряване ще намалее от около 300 евро на около 100 евро.

- В случай че финансовото равновесие на системата бъде застрашено, размерът на вноската ще бъде постепенно повишен от 24 на 30 %.

- Настоящият механизъм за актуализация на плащанията ще бъде разделен на две: коефициент на преоценка, който ще се отрази на движенията на сумата при първоначалното изчисление на пенсията, както и коефициент на корекция, който ще се отнася за вече отпуснатите пенсии и ще се взема предвид при всяка промяна в стандарта на живот.

В допълнение, изплащаните в края на годината суми ще бъдат оценявани отново и преизчисленията на пенсиите ще бъдат реализирани в случай на силен икономически растеж. В тази връзка корекции от 50 % ще се предприемат по време на периоди на среден растеж и няма да има промяна, ако икономическият растеж е бавен.

Португалия – промени в схемата за изплащане на обезщетенията за безработица

Според статистическите данни от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОЕСД) Португалия ще остане в рецесия до средата на 2013 г., в резултат на значителна фискална икономия, банкова задлъжнялост и липса на чуждестранни инвестиции, като очакванията са безработицата да нарасне до около 16 %.

Предвид тези несигурни условия на пазара на труда, португалското правителство реши да модифицира обезщетенията за безработица, отпускани в рамките на държавната система за социална сигурност. Промените се отнасят до намаляването на размера и продължителността на изплащане на обезщетенията, до прилагането на преходни мерки за безработните и техните деца, както и до включването на самонаетите лица в схемите за обезщетения за безработица, при спазване на определени условия.

В допълнение, започвайки на 1 юли 2012 г., изискуемият период за отпускане на обезщетения за безработица (минималният изискван брой на отработените дни през двете години преди регистрирането за безработица) ще падне от 450 на 360 дни.

Периодът на обезщетение за безработица ще бъде намален на 540 дни и обезщетенията за без-

работица ще бъдат намалени с 10 % (от 65 на 55 % от получаваната заплата) след 180-тия ден.

Обезщетенията за безработица ще се увеличат с 10 %, когато правоимащите съпрузи/партньори имат две деца или когато получателят им е самотен родител. Това е временна мярка, която в края на 2012 г. ще бъде премахната.

Самонаетите лица, които получават най-малко 80 % от годишния си доход от редовната дейност, ще бъдат покрити от нова схема за обезщетения за безработица. Тази схема ще осигури право на “обезщетение за прекратяване на трудова дейност” и “частично обезщетение за прекратяване на трудова дейност” за икономически независещите от заплата работници, които са работили и плащали социални осигуровки през 720 дни от двете години, предхождащи датата на принудителното прекратяване на договора им.

Празникът

11 НОЕМВРИ - ДЕНЯТ НА СВЕТИ ВЕЛИКОМЪЧЕНИК МИНА И НА СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ

НОИ ОТБЕЛЯЗА ПРОФЕСИОНАЛНИЯ СИ ПРАЗНИК

Според православния календар 11 ноември е денят на Свети Великомъченик Мина – закрилник на бедните, на инвалидите, на вдовиците и радетел за семейно благополучие. От 2002 г. този ден се отбелязва като Ден на общественото осигуряване в България и професионален празник на работещите в Националния осигурителен институт.

Традиционно и тази година Националният осигурителен институт отбеляза своя професионален празник. На събитието, което се състоя на 12 ноември 2012 г., присъстваха много служители от Централното управление и от териториалните поделения на института в страната. То беше уважено от министъра на труда и социалната политика Тотю Младенов, заместник-министърът на същото ведомство Валентина Симеонова, членове на Надзорния съвет и бивши управители на НОИ.

В началото на вечерта свое приветствие към присъстващите отправи управителят на Националния осигурителен институт Бисер Петков. В обръщението си към всички гости Б. Петков им благодари, че с присъствието си са засвидетелствали признание към ежедневните усилия на института за ефективната реализация на дейностите по социалното осигуряване. Той определи отминаващата 2012 г. като година на административната реформа за НОИ, която бе осъществена чрез реструктуриране на администрацията, в съответствие с изискванията на Закона за администрацията и Закона за държавния служител. Управителят отбеляза още, че въпреки огромния обем работа, извършена благодарение на звената по човешки ресурси през последните месеци, процесът на преход премина гладко и без сътресения. Резултатът е една добре функционираща и ръководена от ясни правила административна система на НОИ, която предстои да бъде усъвършенствана с активното участие на всички служители.

Сред постиженията през настоящата година управителят посочи още стартирането на дейността на Контактния център (реализиран със собствени сили и средства) и изграждането на новата интернет страница. Той посочи тези проекти като стъпка в правилната посока за отварянето на институцията към потребителите.

В края на своето приветствие Б. Петков подчерта, че всичко, което НОИ е постигнал през 2012 г., е в резултат на старанието и безспорния професионализъм на служителите в системата. С благодарност към тях той очерта основните фактори, благодарение на които институтът ще продължи да издига своя авторитет – сплотеност, силна вяра, целеустременост и всеотдайност в работата.

Напомни също, че мисията на НОИ е да служи на хората: на възрастния човек, на майката, на болния, на безработния...

Поздравления към служителите на института отправи и подуправителят Весела Караиванова. Тя изрази увереност, че с дейността си НОИ е и ще продължи да бъде сред пазителите на българската държавност.

Свои пожелания за лични и професионални успехи към всички работещи в НОИ поднесоха още министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов и бившият управител на института Христина Митрева.

Най-тържествената част от вечерта настъпи с церемонията по обявяване на победителите в номинациите за четирите категории сред териториалните поделения на НОИ.

Призът “За цялостен принос и добра организация в пенсионното производство през 2012 г.” получи ТП на НОИ в Кърджали. Наградата на по-

бедителя връчи управителят Бисер Петков. В тази категория бяха номинирани още териториалните поделения в Разград и Търговище, които заеха съответно второ и трето място.

Министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов обяви победителя сред номинираните във втората категория - “За цялостен принос и добра организация при изплащане на обезщетения за болест и майчинство през 2012 г.” Първото място беше присъдено на териториалното поделение на НОИ в София-град, а след него се наредиха тези от Варна и Смолян.

Първа награда в категория “За постигнати резултати при прилагането на европейските регламенти и международните договори в областта на социалната сигурност по отношение на пенсиите през 2012 г.” спечели териториалното поделение на НОИ в Бургас, а след него се наредиха София-град и Пловдив. Наградите на победителите бяха връчени от подуправителя на НОИ Весела Караиванова.

В последната, четвърта категория “За цялостен принос в изграждането и функционирането на електронния осигурителен архив през 2012 г.” победител стана ТП на НОИ – Търговище. Второто и третото

място заеха териториалните поделения на НОИ в Пловдив и Кюстендил. Те получиха наградите си от заместник-министъра на труда и социалната политика Валентина Симеонова.

Вечерта завърши с музикална програма, в която се включиха и служители на института. Народната певица Севда Симеонова, служител от ТП на НОИ

– Смолян, поздрави колегите си с родопски песни, а група за народни танци от Централното управление събра оваците на всички присъстващи.

